

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1939 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående åtgärder för bekämpande av mul- och klövsjuka.

(2:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 22 av herr *Bondeson m. fl.* och II: 51 av herr *Liedberg m. fl.*, lika lydande, vari anhållits, att riksdagen i skrivelse till Konungen ville hemställa om skyndsamt utredning och förslag om åtgärder i syfte att befordra arbetet för att förhindra spridandet av mul- och klövsjukan och för att lindra följderna av sjukdomen ävensom för att säkerställa djurägarna mot förluster, som direkt eller indirekt föranledas av sjukdomen, bl. a. så att kostnaderna för sådan desinfektion, som åvilar djurägare i samband med sjukdomen, gäldas av statsmedel till den del, som de icke kunna täckas genom statsunderstödd försäkring; samt

2) I: 32 av herr *Löfvander m. fl.* och II: 68 av herr *Pettersson* i Dahl *m. fl.*, lika lydande, vari hemställts, att riksdagen beslutar, att alla av det allmänna vid nu pågående och kommande epizooti påbjudna desinfektionsåtgärder, företagna för att bekämpa smittsam kreaturssjukdom, måtte bekostas av statsmedel samt att en allmän översyn av epizootilagen måtte komma till stånd, varvid även ett förslag om obligatorisk försäkring mot smittsamma kreaturssjukdomar måtte övervägas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Gällande huvudförfattningar, som ligga till grund för bekämpandet av mul- och klövsjukan, äro följande:

1. lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilagen);

2. kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, ändrad genom kungörelserna nr 545 och 665/1938;

3. kungörelsen den 21 juli 1938 (nr 536) angående skyddsområde vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m., ändrad genom kungörelsen nr 710/1938;

4. kungörelsen den 7 december 1929 (nr 371) med vissa föreskrifter rörande inskränkningar i tillträde till ladugård, stall eller annat rum, där kreatur eller foder förvaras.

Härjämte ha dels medicinalstyrelsen i cirkulär till veterinärerna och dels länsstyrelserna genom länskungörelser meddelat åtskilliga föreskrifter i ämnet.

Mul- och klövsjukan innefattas vidare i kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot för-

luster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar, ändrad genom kungörelsen nr 164/1932.

Redogörelse för mul- och klövsjukans utbredning under år 1938 t. o. m. januari 1939, grundad på en promemoria i ämnet från medicinalstyrelsen. Epizootien hade sitt ursprung i Frankrike och spred sig därifrån till Danmark under försommaren 1938, först till Sönderjylland och så över till Själland. Det första sjukdomsfallet i Sverige inträffade i maj 1938 i Skåne, Borrby socken. Nästa fall rapporterades i augusti, ett i södra Skåne och ett i trakten av Eslöv. Den 2 september upptäcktes sjukdomen ha angripit den stora avelsdjursbesättningen å Klågerups gård i Hyby socken av Malmöhus län. Härifrån tyckes farsoten under september och oktober ha spritt sig åt flera håll, till ett 60 å 70-tal besättningar. I motsats till övriga smittade besättningar blev Klågerupsbesättningen på grund av dess stora värde icke nedslaktad. Sedan farsoten i oktober fått hastig och stor spridning på Själland, inträffade närmare ett 30-tal fall i Hälsingborgstrakten. Före oktober månads utgång hade farsoten angripit 25 besättningar i Kristianstads län och 8 i Hallands län. Redan i oktober undantogs 10 gårdar från nedslaktningen på grund av besättningarnas storlek och avelsvärde. Under första hälften av november hade sjukdomen fått så omfattande utbredning att medicinalstyrelsen den 17 i samma månad övergav nedslaktningsmetoden och i stället förordnade om allmän isolering av sjukdomsfallen i vissa delar av Malmöhus och Kristianstads län. Samtidigt meddelade medicinalstyrelsen föreskrifter om att resande från Danmark till Malmö, Hälsingborg och Landskrona, med hänsyn till faran för spridning av mul- och klövsjuka, skulle omedelbart efter landstigningen underkasta sig vissa desinfektionsåtgärder.

Bekämpandet av farsoten inriktades därefter på att begränsa sjukdomsutbrotten till omförmälda isoleringsområden av Malmöhus och Kristianstads län. I detta syfte upprättades en riksspärrgräns, över vilken transport av klövbärande djur och delar av sådana, hästar, fodermedel m. m. förbjöds utan särskilt tillstånd. Denna gräns gick efter en linje, som följde Kristianstads länsgräns mot Blekinge och Kronobergs län samt länsgränsen mot Halland till sjön Lygnern, där gränslinjen drogs genom Fjärås socken till Kattegatt.

Trots vidtagna försiktighetsåtgärder spred sig farsoten uppåt landet. Till den 15 december hade sjukdomsutbrott rapporterats i samtliga landskap inom Götaland och i Södermanland inom Svealand. Farsoten kulminerade omkring den 10 december och har sedan dess varit stadd i en bestämd tillbakagång.

Inom samtliga landskap med undantag av Skåne har nedslaktningsförfarandet tillgripits i alla fall förutom två i Hallands län och ett i Skaraborgs län. Dessa undantag betingades av att det gällde stora besättningar och gårdar med sådant läge att isolering ansågs möjlig.

Antalet på grund av mul- och klövsjuka isolerade kreatursbesättningar intill den 15 februari 1939 utgjorde cirka 5,700, omfattande cirka 145,000 nötkreatur och cirka 132,000 svin. Vid utgången av januari 1939 hade därjämte på statens bekostnad nedslaktats 888 besättningar med tillhoppa 19,217

nötkreatur och 20,985 svin. Ersättningarna för dessa djur, sedan betalning för användbart kött och hudar frånräknats, uppgingo till 10,281,379 kronor.

Till en början ersattes med statsmedel icke blott nedslaktade djur utan även vidtagna desinfektionsåtgärder. I brev den 9 december 1938 förklarade emellertid Kungl. Maj:t, att endast $\frac{1}{4}$ av desinfektionskostnaderna författningens enligt kunde bestridas av statsmedel, vadan djurägarna ha att själva vidkännas återstoden av samma kostnader. Desinfektionskostnaderna ha beräknats uppgå till 3 å 4 % av totalkostnaderna vid inlösen av nedslaktade djur och till 18 å 20 kronor i medeltal per djur. Verkställd undersökning har givit vid handen, att knappt 40 % av de djurägare, vilkas besättningar angripits av mul- och klövsjukan, i förtid skyddat sig genom statsunderstödd försäkring enligt 1926 års kungörelse och att de, som icke tagit sådan försäkring, i regel äro de mindre besättningarnas ägare.

De verkningar, som mul- och klövsjukan medfört inom besättningarna inom isoleringsområdet, kunna ännu icke helt överblickas, enär de flesta framträda först en eller två månader efter sjukdomsutbrottet och sedan det akuta stadiet övervunnits. Emellertid har medicinalstyrelsen undersökt förlusterna inom 300 besättningar med sammanlagt 10,663 nötkreatur över två års ålder. Inom dessa besättningar ha 178 djur dött och 312 måst slaktas på grund av följsjukdomar. Förlustprocenten är sålunda 4.6. Härtill komma betydande förluster genom minskad mjölkproduktion. De skador, som insjuknade djur mest drabbas av, äro hjärtlidande, liggsår samt led- och juveråkommor. Sjukdomen medför en tydlig nedsättning av resistensen mot andra infektioner, framförallt mot de vanligare varbildande bakterierna.

Vissa uppgifter rörande mul- och klövsjukan år 1938 t. o. m. januari 1939, meddelade från medicinalstyrelsen.

L ä n	Nötkreatur		Svin		Antal nedslaktade besättningar	Statens ersättnings-summa Kronor
	Total antal i länet	Antal nedslaktade	Total antal i länet	Antal nedslaktade		
Södermanland	123,784	14	37,553	8	1	6,705
Östergötland	183,268	142	69,625	52	4	64,590
Jönköping	162,493	146	64,281	39	12	48,105
Kronoberg	113,053	136	57,804	86	17	49,665
Kalmar	168,886	189	66,292	63	10	69,457
Gotland	46,127	20	30,539	8	1	8,050
Blekinge	57,151	128	32,478	75	10	84,073
Kristianstad	181,792	2,990	203,425	3,743	181	1,526,884
Malmöhus	248,432	10,442	242,796	12,318	413	5,788,622
Halland	120,254	3,516	89,105	3,992	149	1,981,131
Göteborgs och Bohus	92,612	398	43,306	49	19	193,725
Älvsborg	198,582	433	86,248	176	21	199,835
Skaraborg	228,718	663	102,659	376	50	260,537
Summa	1,925,152	19,217	1,126,111	20,985	888	10,281,379

Vissa uppgifter om den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot mul- och klövsjuka, införskaffade från vederbörande försäkringsanstalter. Denna försäkringsverksamhet omhänderhaves av försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar, Stockholm, skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening, Malmö, Skånes mindre jordbrukares ömsesidiga kreatursförsäkringsförening, Lund, och Älvsborgs m. fl. läns häst- och nötkreatursförsäkringsbolag (ömsesidigt), Vänersborg.

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag till försäkringsrörelsen dels med belopp, motsvarande hälften av den del av utdebiteringsbehovet mellan 30 och 60 öre för 100 kronors försäkringssumma, som återstår, sedan räntes- avkastning, säkerhetstillägg och reservfond disponerats i viss utsträckning, och dels med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av det på liknande sätt beräknade utdebiteringsbehovet utöver 60 öre.

År 1937 — det senaste år för vilket fullständiga uppgifter äro tillgängliga — uppgick antalet försäkrade djur till 102,165 nötkreatur och 67,715 svin eller sammanlagt 169,880 djur. Till jämförelse antecknas från jordbruksräkningen år 1932, att inom Göta- och Svealand redovisades 2,467,214 nötkreatur och 1,429,243 svin. Av dessa djur voro sålunda cirka 4 procent nötkreatur och cirka 5 procent svin försäkrade. Försäkringssumman för de år 1937 försäkrade djuren var 61,118,000 kronor, däraf för mjölkförluster 23,283,000 kronor. Försäkringsanstalternas årsinkomster för 1937 utgjorde 129,080 kronor, däraf 74,733 kronor premieavgifter, medan årsutgifterna stannade vid 43,521 kronor, däraf 3,698 kronor skadeersättningar. Försäkringsrörelsen visade ett årsöverskott å 85,558 kronor. Vid årets slut voro 1,201,000 kronor fonderade. Premiesatserna utgjorde, för Malmöhus län 18 öre, för Kristianstads län 14 öre och för övriga län vanligen 10 öre, allt för 100 kronors försäkringssumma. Under 5-årsperioden 1933—1937 inflöto inkomster å tillhopa 726,000 kronor, däraf 518,000 kronor premieavgifter; utgifterna stannade samtidigt vid 270,000 kronor, däraf 29,000 kronor skadeersättningar. Slutligen må meddelas, att försäkringsbeståndet ökades under år 1938 till 1,261,076 djur, fördelade på 808,210 nötkreatur och 452,866 svin. Försäkringssumman för dessa djur utgjorde cirka 488 miljoner kronor. Vid ingången av år 1939 beräknas försäkringsstocken ha på grund av förhandstecknade försäkringar ökat till cirka 1.55 milj. djur, däraf 1 milj. nötkreatur och 0.55 milj. svin, motsvarande cirka 40 procent resp. 38 procent av hela beståndet nötkreatur och svin i Göta- och Svealand. I Skåne torde därmed i det närmaste samtliga djur vara försäkrade. Den totala försäkringssumman beräknas samtidigt ha stigit till cirka 600 milj. kronor. Premiesatserna ha höjts till 25 öre för Malmöhus län, 20 öre för Kristianstads län och 20—10 öre för övriga län.

Statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet har den 3 februari 1939 såsom sakkunniga att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande nya bestämmelser för bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar samt för den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av sådana sjukdomar tillkallat landshövdingen E. A. Bes-

kow, tillika ordförande, generaldirektören J. A. Höjer, professorn H. G. Magnusson, hovrättsrådet B. A. Fallenius, t. f. byråchefen S. Jerlov, sekreteraren hos Malmöhus läns hushållningssällskap B. T. Lanke och lantbrukaren Hj. Nilsson i Marielund.

Såsom direktiv för de sålunda tillkallade sakkunniga har departementschefen anfört följande:

»De grundläggande bestämmelserna angående bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna äro upptagna i epizootilagen den 12 april 1935 (nr 105). I denna angivas, förutom de sjukdomar som falla under lagen, de viktigaste allmänna åligganden, som i händelse av utbrott av sådan sjukdom åvila djurägarna och veterinärerna samt länsstyrelse och medicinalstyrelsen, vilka myndigheter närmast skola handhava kampen mot epizootierna. I lagen upptagas ock de mera betydelsefulla befogenheter, som tillkomma djurägarna och myndigheterna. I en särskild kungörelse den 12 april 1935 (nr 106) ha närmare föreskrifter angående bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar meddelats. I denna lämnas de föreskrifter i ämnet, som ha större allmängiltighet, varjämte i densamma upptagits de bestämmelser, som reglera djurägarnas rätt till ersättning till följd av kostnader och förluster i anledning av ifrågavarande sjukdomar. Vid lagstiftningens tillkomst förut-sattes, att de mera detaljerade föreskrifterna, vilka antingen vore av veterinärmedicinsk art eller hade mera lokal betoning, skulle utfärdas av länsstyrelserna efter samråd med medicinalstyrelsen.

Enligt de bestämmelser, som gälla beträffande djurägares rätt att erhålla ersättning, skall han i ett flertal hänseenden utfå ersättning endast i den mån han icke kunnat täcka sina kostnader eller förluster genom försäkring med bidrag av statsmedel. De närmare bestämmelserna angående sådan försäkring finnas upptagna i kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar.

Under den nu pågående häftiga mul- och klövsjukeepizootien i södra och mellersta Sverige ha vissa brister framträtt i fråga om de bestämmelser, som gälla för sjukdomens motverkande samt för fördelningen av kostnaderna för bekämpandet mellan staten och djurägaren. Ett flertal framställningar rörande ändring i sistberörda bestämmelser ha från skilda håll inkommit; särskilt ha dessa framställningar gällt frågan vilkendera, staten eller djurägaren, som bör bära kostnaderna för föreskrivna smittreningsåtgärder. Vissa brister ha även kommit till synes i fråga om organiserandet av sjukdomens bekämpande.

Med hänsyn till de brister, som sålunda uppmärksammats, anser jag, att en utredning bör komma till stånd i syfte att söka finna utvägar att skapa en bättre ordning vid kampen mot mul- och klövsjukan. I sammanhang härmed bör även, där så synes erforderligt, sättet för motverkande av övriga i epizootilagen upptagna smittsamma husdjurssjukdomar upptagas till övervägande.

Erfarenheten under den nu pågående mul- och klövsjukeepizootien har visat, att den dualism i ledningen av kampen mot sjukdomen, som den nuvarande lagstiftningens bestämmelser föranleda, icke är lycklig. Under utredningen bör därför övervägas huruvida icke bestämmelser böra meddelas, som möjliggöra tillskapandet av ett särskilt organ, som vid svårare epizootier såsom mul- och klövsjuka kan träda i funktion för att övertaga ledningen av kampen mot sjukdomen.

Vidare torde böra uppdragas de huvudsakliga riktlinjerna för bekämpandet av sjukdomen. Härvid bör beaktas vilka åtgärder, som böra företagas till

förhindrande av smittspridning. Undersökas bör, huruvida de nu tillämpade reglerna rörande områdes och gårdars avspärrande samt beträffande inskränkning i transporter av olika slag äro lämpligt utformade. Det torde kunna ifrågasättas, om icke vissa förenklingar kunna ske. De under pågående epizooti anordnade bevakningarna ha dragit väsentliga kostnader. Med hänsyn härtill synes böra övervägas, i vad mån dylika bevakningar äro erforderliga eller kunna förbilligas.

Under utredningsarbetet torde särskild uppmärksamhet böra ägnas frågan om desinfektion. Kostnaderna för smittreningsåtgärderna ha i varje fall under epizootiens tidigare skede till följd av det sätt varpå åtgärderna genomförts stigit till belopp, vilka icke stå i rimlig proportion till den uppnådda effekten. Det bör därför undersökas i vad mån en förenkling och ett förbilligande även av ifrågavarande åtgärder kunna ske utan att åtgärdernas effektivitet eftersättes. Att dessa åtgärder icke nu organiserats rationellt torde framgå därav att det inträffat, att t. ex. vid desinfektion av djurstallar dessas väggar och tak underkastats en noggrann desinfektion genom besprutning med kalk och andra smittreningsmedel, under det att andra utrymmen såsom foderskullar, som stått i direkt förbindelse med stallarna och som dagligen beträffats av djursköterna, icke underkastats någon desinfektion utan att likväl effekten ansetts därigenom ha förminskats.

Under den nu pågående epizootien synas brister ha förefunnits i fråga om den materiel av olika slag som erfordrats i sammanhang med sjukdomens bekämpande. Sålunda torde anordningarna för transport av djur till slakterierna till en början icke ha varit tillfredsställande. Frågan om på vad sätt anskaffandet av sådan materiel lämpligen bör ske torde böra utredas. Härvid bör övervägas, huruvida icke ett nedbringande av kostnaderna kan ske genom en viss centralisering av anskaffningen. Då tillräcklig tillgång på serum är av största betydelse för ifrågavarande sjukdoms bekämpande, bör förslag till säkerställande av serumtillverkningen framläggas. Därjämte torde böra verkställas utredning rörande på vad sätt lämpliga arbetskrafter, som erfordras för t. ex. desinfektion och gravgrävning, därest nedslaktning bör ifrågakomma, skola vid utbrott av epizooti bäst kunna anskaffas.

Vid utredningsarbetet bör även uppmärksammas frågan huruvida de i den vanliga veterinärpraktiken arbetande veterinärerna med hänsyn till smitt-risken böra anlitas vid bekämpandet av mul- och klövsjukan. Vilka möjligheter, som förefinnas att för denna uppgift anlita särskilda veterinärer, böra undersökas och i den mån så kan ske plan uppskisseras för särskilda veterinärers användande. Förslag bör jämväl utarbetas till de grunder, efter vilka ersättning bör utgå till veterinärer och desinfektörer, som deltaga i kampen mot epizootierna.

Även i andra än nu berörda hänseenden torde de gällande bestämmelserna rörande epizootierna, sedda mot bakgrunden av nu vunnit erfarenhet på ifrågavarande område, vara i behov av omarbetning och förtydligande. Där så finnes vara förhållandet böra förslag givetvis framläggas. Under utredningen bör tillika utarbetas förslag till de författningar och föreskrifter, som i skilda hänseenden erfordras i anledning av de resultat, vartill utredningen kommit.

Vad angår frågan om ersättning till djurägare för skada och förlust till följd av smittsamma husdjursjukdomar intar den nuvarande lagstiftningen i stor utsträckning den ståndpunkten, att endast i den mån försäkring i den statsunderstödda försäkringsverksamheten icke kunnat erhållas staten skall träda hjälpare emellan. Försäkringen är emellertid en helt frivillig åtgärd från djurägarens sida, och djurägarna synas endast i förhållandevis ringa omfattning ha begagnat denna möjlighet att skydda sig mot kostnader och förluster. Till följd härav ha högst betydade ekonomiska krav kommit att ställas på

jordbrukarna i de trakter, som hemsökts av epizootien, utan att dessa i regel varit beredda att möta desamma. Under epizootiens fortgång har därför i den allmänna diskussionen upptagits spørsmålet, huruvida icke en statsunderstödd obligatorisk försäkring bör komma till stånd. Jag anser att denna fråga bör göras till föremål för utredning. Med hänsyn till den belastning å jordbruket som en dylik försäkring skulle innebära torde böra övervägas, i vad mån det kan anses skäligt, att staten lämnar något större bidrag än nu är förhållandet till försäkringsverksamheten. Vid nu förordade utredning bör undersökas, i vilka delar av landet denna försäkringsform bör komma till användning. Uppenbart är, att, därest densamma skall bliva effektiv, den icke kan begränsas till endast de sydligare delarna, som först och häftigast utsättas för mul- och klövsjukans härjningar. Uppmärksamhet bör även ägnas frågan, vilka kostnader och förluster, som böra täckas av försäkringen. De nu gällande föreskrifterna angående djurägares rätt till ersättning för arbetskraft, som han ställer till förfogande för bekämpandet av sjukdom, varom nu är fråga, synas icke leda till tillfredsställande resultat och dessa föreskrifter torde därför böra tagas under omprövning. Ur flera synpunkter kan det förefalla önskvärt, att försäkringen omfattar all skada och förlust till följd av de smittsamma husdjurssjukdomarna. Skulle detta av ekonomiska, försäkringstekniska eller andra skäl icke anses lämpligt, bör förslag framläggas rörande den omfattning i vilken staten bör deltaga i täckandet av dessa kostnader och förluster. Övervägas bör härvid, huruvida icke staten i så fall bör i större utsträckning än nu gälda kostnaderna för smittreningsåtgärder med hänsyn till att dessa huvudsakligen ha till syfte förhindrande av sjukdomarnas vidare spridning och sålunda icke för djurägare, vars djur redan drabbats av sjukdom, äro av någon större betydelse. Kostnader för övriga åtgärder, som förekomma i samband med bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar, synas mera vara den enskilde djurägarens angelägenhet.

Önskvärt är, att under utredningen jämväl utarbetas förslag till bestämmelser rörande den omfattning, vari staten bör ersätta kostnader och förluster till följd av ifrågavarande sjukdomar under den förutsättningen att statsunderstödd obligatorisk försäkring icke kommer till stånd.

I samband med de nu omförmälda spørsmålen torde även böra till utredning upptagas frågan om inrättande av en anstalt, där forskning rörande mul- och klövsjukan kan bedrivas. Med hänsyn till kostnaderna m. m. bör härvid undersökas möjligheterna att i samarbete med t. ex. Danmark få en sådan anstalt till stånd.»

Enligt vad utskottet erfarit ha de sakkunniga fått i uppdrag att skyndsamt utreda, vilka belopp som av statsmedel i anledning av den nu pågående mul- och klövsjukeepizootien guldits eller kunna beräknas på grund av den omfattning epizootien hittills haft skola komma att gäldas för smittreningsåtgärder dels i de fall då nedslaktning av kreatursbesättningarna ägt rum och dels i de fall då besättningarna isolerats. Därjämte skall snart utredas, vilka kostnader statsverket åsamkats därigenom att under den pågående epizootien utbetalningar för smittreningsåtgärder ägt rum utöver vad gällande författningar medgiva. De sakkunniga ha därefter att så snart ske kan framlägga förslag till de åtgärder, som de sakkunniga i anledning av denna utredning finna påkallade.

Den mul- och klövsjukeepizooti, som utbröt under sommaren 1938 och alltjämt härjar i vårt land, har förorsakat stora skador och förluster för såväl djurägarna som staten. Enligt de här ovan meddelade uppgifterna hade

Utskottet.

epizootien intill början av februari 1939 angripit tillhopa cirka 6,600 kreatursbesättningar, omfattande 164,000 nötkreatur och 153,000 svin. Vid samma tidpunkt uppgingo statens ersättningar för nedslaktade djur — cirka 19,000 nötkreatur och 21,000 svin — till omkring 10.3 miljoner kronor. Dessutom hade staten åsamkats betydande utgifter för desinfektions- och isoleringsåtgärder. Härtill komma de stora förluster, som drabbat vederbörande djurägare.

Den 3 februari 1939 har statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet tillkallat sakkunniga att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande nya bestämmelser för bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar samt för den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av sådana sjukdomar.

I de föreliggande motionerna har påtalats, att under den pågående mul- och klövsjukeepizootien framträtt allvarliga brister ej blott i hithörande bestämmelser utan ock i organiserandet av kampen mot sjukdomen.

Uppenbarligen är det av största vikt, att allt göres för att förhindra mul- och klövsjukans inträngande och spridande i landet och att därför ifrågakommande åtgärder, nedslaktning, isolering, desinfektion m. m., organiseras och genomförs planmässigt. Sjukdomens skadeverkningar i form av djur- och mjölkförluster m. m. liksom kostnaderna för isolering och desinfektion böra regleras med beaktande av både djurägarnas och det allmännas berättigade intressen. Angeläget är ock, att försäkringsverksamhetens utformning blir ändamålsenlig, vare sig försäkringen ordnas såsom frivillig eller obligatorisk.

Den numera igångsatta sakkunnigutredningen synes inbegripa såväl ovanberörda som övriga i föreliggande motioner upptagna spørsmål. Detta gäller även yrkandet i motionerna I: 32 och II: 68, att riksdagen måtte besluta, att kostnaderna för de under pågående epizooti redan vidtagna desinfektionsåtgärderna skola helt bestridas av statsmedel. De sakkunnigas förslag i denna fråga torde vara att förvänta så skyndsamt att frågan kan prövas före innevarande riksdags avslutande.

Under åberopande av det anförda finner utskottet icke anledning att nu föreslå någon riksdagens åtgärd på grund av de i ämnet väckta motionerna.

Utskottet får alltså hemställa,

dels att de likalydande motionerna I: 22 och II: 51 må anses besvarade med vad utskottet här ovan anför, t

dels ock att de likalydande motionerna I: 32 och II: 68 ävenledes må anses besvarade med vad utskottet här ovan anför.

Stockholm den 3 mars 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Granath, Tjällgren, Alfred Andersson, Gabrielsson, Hansson, Anderberg* och *Gottfrid Karlsson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Uddenberg, Hedlund* i Häste, *Gustafson* i Vimmerby, *Carlström, Casenberg, Ericsson* i Sörsjön och *Lundbom*.

Reservationer

av herrar *Sederholm* och *Casenberg*.
